

НАУКОВИЙ ВІСНИК

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
ІНСТИТУТ

---

*Дослідження соціально-
економічних проблем
перехідного періоду*

Випуск IV

Чернівці 2001

НАУКОВИЙ ВІСНИК

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
ІНСТИТУТ

Рік заснування 2001

Дослідження соціально- економічних проблем перехідного періоду

Випуск IV

Чернівці

2001

Дослідження соціально-економічних проблем перехідного періоду: Наук. вісн. – Чернівці: АНТ Лтд., 2001. - Вип. IV – 323 с.

У віснику розглядаються актуальні питання активізації економічних реформ у національній економіці та її складових в економічній теорії, міжнародній економіці, фінансах, менеджменті, маркетингу тощо.

Буде корисним для науковців, фахівців, викладачів навчальних закладів, аспірантів та студентів.

Редакційна колегія:

І.З.Адамова - к.е.н., доцент, **В.Д.Базилевич** – д.е.н., професор, **Е.О.Грицюк** – к.е.н., доцент, **М.І.Долішній** – д.е.н., професор, академік НАН України, **І.Д.Козменко** – к.е.н., доцент, **І.Р.Лошенюк** – к.т.н., доцент, **Д.Г.Лук'яненко** – д.е.н., професор, **А.А.Мазаракі** – д.е.н., професор, **Т.М.Ореховська** – к.е.н., доцент, **А.М.Поручник** – д.е.н., професор, **І.М.Школа** – д.е.н., професор, **М.Ф.Юрій** – д.і.н., професор.

Рецензенти: доктор економічних наук, професор **Е.І.Бойко**
доктор економічних наук, професор **В.І.Пила**

Редакція вісника: Головний редактор – **І.М.Школа**

Відповідальний секретар – **Е.О.Грицюк**

Редактор – **Р.В.Кравчук**

Коректор – **Н.С.Колодницька**

Комп'ютерний дизайн і макетування – **О.Д.Попович**

Друкується за ухвалою Вченої Ради Чернівецького торговельно-економічного інституту КНТЕУ

Свідоцтво державного комітету інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України № 4317 серія КВ від 20.06.2000 р.

Загальнодержавне видання

Збірник входить до переліку наукових видань ВАК України

ISBN 966-7577-69-4

© ЧТЕІ КНТЕУ, 2001

© АНТ Лтд, 2001

ЗМІСТ

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

- В. Д. Якубенко.** Критерії структуризації відносин економічної влади 5
- А.М.Гуменюк.** Теоретичні аспекти формування категорії “пріоритету” в економіці держави 7
- Ю.М.Лопатинський.** Відносини власності у становленні багатоукладності аграрного підприємництва 20
- А.В.Круглянко.** Еволюція категорії “підприємництво” 29

МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА

- Е.О.Грицюк.** До проблем оцінки експортного потенціалу регіону 40
- А.А.Вдовічен.** Україна у міжнародних рейтингах та інвестиційна привабливість її регіонів 49
- О.В.Олієвська, В.М.Козменко.** Український шоу-бізнес в умовах міжнародних стандартів 60
- О.В. Бабінська.** Екологія та економіка: міжнародний аспект 71

ЕКОНОМІКА

- Г. В.Блакита.** Критерії та показники оцінки регіональної ефективності розвитку олійно-жирової промисловості 85
- В.І. Камбург.** Вплив прямих іноземних інвестицій на конкуренцію 88
- П.І.Шилепницький, О.В.Зибарева.** Регіон як соціально-економічна категорія 97
- Т.І. Головачук, Л.В.Гут.** Можливості підвищення ділової активності малого і середнього підприємництва в регіоні 107
- Л.П.Василенко, О.П.Каспрук.** Деякі методичні підходи до оцінки економічного потенціалу Буковини 120
- В.В. Полянко.** Порівняльна характеристика методів планування доходів та умови їх застосування на підприємствах торговельної галузі.. 127
- П.І. Шилепницький.** Особливості реструктуризації підприємств 137
- І.М.Буднікевич.** Інноваційні структури як резерв вирівнювання інноваційного потенціалу регіонів (на прикладі Чернівецької області) 146
- Т.Є. Корнієнко.** Проблеми економічного аналізу якості продукції у конкурентному середовищі 154
- О.Д.Попович.** Місце території (регіону) у системі франчайзингу 160

ФІНАНСИ

- Д.А.Ковалевич.** Місцевий бюджет як складова частина фінансових ресурсів регіону 164
- С.М.Юрій.** Економічне зростання та інвестиції (фінансово-обліковий аспект) 170

регіону. Сама ж оціночна характеристика може надаватись у вербальному або кількісному вигляді (відсотки або бали). У цьому випадку головна проблема полягає лише у вірному підборі критеріїв оцінювання. Чим більш повним і якісним буде заповнення наведеної матриці, тим легше буде оцінити загальний стан конкурентних переваг регіону, а звідси і його експортний потенціал.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Статистичний щорічник України за 1999р. - К.: Державний комітет статистики, 1999.
2. Статистичний щорічник Чернівецької області за 1995-2000рр.-Чернівці: Облстатуправління, 1995-2000.
3. Самофалов В. Формування експортного потенціалу України// Урядовий кур'єр. - 1997.-№96. - С.5-7.

А.А.Вдовічен

Торговельно-економічний
інститут КНТЕУ, м. Чернівці

**УКРАЇНА У МІЖНАРОДНИХ РЕЙТИНГАХ ТА
ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ЇЇ РЕГІОНІВ**

У даній статті показані позитивні тенденції макроекономічних показників та визначаються причини несприятливого інвестиційного клімату як загалом в Україні, так і в окремих регіонах. Це робиться автором через показ інвестиційного портрету України та її позицій у міжнародних рейтингах, а також визначається рейтинг інвестиційної привабливості регіонів у 2000 році за п'ятьма укрупненими факторами інвестиційного клімату.

Investments are important elements of resources provision. Realities of economic processes expect the necessity of solving investment ensuring problem for regional development from the position of resources approach.

Однією з найбільш поширених форм прояву кризового стану економіки у цілому і практично всіх суб'єктів України є інвестиційна криза. Її глибину та певні зрушення можна проілюструвати даними таблиці 1, яка складена на основі оцінки спеціалістів Інституту Реформ та за сприянням Міжнародного фонду "Відродження"[1,8].

Найбільша кількість інвестицій була направлена у наступні галузі економіки: харчова промисловість – 662,4 млн. дол. (20,1% від загального обсягу ПІІ); внутрішня торгівля – 555,7 млн. дол. (18,8%); машинобудування та металообробка – 354,8 млн. дол. (9,0%); фінанси,

кредит та страхування – 198,5 млн. дол. (6,4%); паливна промисловість – 189,5 млн. дол. (5,9%) [2].

Таблиця 1
В % до попереднього року

Основні макроекономічні показники	1997	1998	1999	2000
ВВП	97	98,1	99,6	106,0
Продукція промисловості	99,7	99,0	104,3	112,9
Продукція сільського господарства	98	90	93	109,2
Капітальні вкладення	91	106	100,4	111,2
Прямі іноземні інвестиції (млн. дол. США)	2063,6	2810,7	3247,9	3865,5
Роздрібний товарообіг	100,2	93,4	92,9	106,9
Індексе споживчих цін (від грудня до грудня)	116	111	119,2	125,8
Експорт товарів та послуг (млрд. дол. США)	19,0	16,5	15,2	18,1
Імпорт (млрд. дол. США)	18,5	16,1	13,0	15,3
Обмінний курс в середньому за період грн. До дол. США	1,861	2,464	4,130	5,440

З наведених статистичних даних видно, що інвестори вкладають свої кошти в основному в ті галузі, в яких мінімальний термін окупності інвестицій і в яких можна отримати швидку віддачу при мінімальному ризику.

Зараз основних інвесторів, які ведуть бізнес в Україні, можна охарактеризувати як великі мультинаціональні корпорації зі значним капіталом та довгостроковою стратегією входження на ринок або невеликі компанії, які потребують обігу та прибутку з поточних витрат протягом декількох місяців після початку бізнесу. Саме остання категорія підприємств відіграє у передових країнах Заходу значну роль, оскільки такі підприємства забезпечують більшість робочих місць у відношенні до розмірів інвестицій та гарантують відносно однаковий рівень доходів великій кількості працівників. Якщо ж порівняти кількість малих підприємств, їх внесок до ВВП та чисельність зайнятих працівників, то можна побачити їх важливість для розвитку економіки України.

За січень-квітень 2001 року приріст реального ВВП порівняно з відповідним періодом 2000 року склав 8,5%. Приріст валової доданої вартості за цей період становив 24,2% в обробній промисловості, 5% – у сільському господарстві, 8,7% – у будівництві, 10,2% – в оптовій та

роздрібній торгівлі. Проте в обсязі реалізованої продукції й існували бартерні операції, частка яких становила 9,3%. Профіцит зведеного бюджету досяг 3,1% ВВП, що становить 1,3 млрд. грн. Індекс споживчих цін у квітні становив 1,5% при середньомісячній заробітній платі за січень-квітень 2001 року 265,95 грн. При цьому рівень офіційно зареєстрованого безробіття складав 4,1%.

Оборот зовнішньої торгівлі України товарами за січень-березень 2001 року збільшився проти того ж періоду на 6,4% і склав 7359,4 млн. дол. США. Обсяги експорту зросли на 20,9%, імпорту – скоротились на 5,8%. Позитивне сальдо зовнішньої торгівлі товарами – 239 млн. дол. США проти негативного 636 млн. дол. у минулому році.

У першому кварталі 2001 року серед усіх країн СНД в Україні спостерігався найбільший ріст промислової продукції (17,4%). Однак найбільше зростання ВВП зафіксовано в Казахстані (11%). Ріст інвестицій в основний капітал українських підприємств склав 24%. Це третій за величиною показник після Грузії (61%) і Казахстану (26%).

Незважаючи на багатообіцяючу динаміку макроекономічних показників, у міжнародних рейтингах Україна залишається мало привабливою країною для іноземного капіталу. Звичайно, наївним було б сподівання на місця у верхній половині рейтингових таблиць, поряд із такими східноєвропейськими економіками, як естонська, угорська або ж чеська. Однак, як ми побачимо з нижченаведених рейтингів, Україна конкурує за останні позиції з африканськими країнами, тому за таких умов розраховувати на серйозний інтерес стратегічних інвесторів не доводиться.

Індекс корумпованості 2000 (Corruption Perceptions Index).

Даний індекс розраховується щорічно, починаючи з 1995 року міжнародною організацією **Transparency International**, штаб-квартира якої знаходиться у Берліні. Індекс-2000 визначався на основі 16 досліджень, проведених вісьмома незалежними організаціями у 90 країнах світу. Найменш корумпованими країнами світу було визнано Фінляндію, Данію, Нову Зеландію та Швецію. Серед країн Східної Європи у 2000 році Естонії належало 27 місце, Словенії – 28 місце, Угорщині – 32 місце. Цікаво, що Білорусь знаходиться на одній сходинці з Литвою та Польщею (43 місце) і лише на один крок поступається Чехії. Російська Федерація і кенійські корупціонери розділяють 82-у позицію.

Рівень корумпованості в Україні, як і в Азербайджані, залишається достатньо високим, що було підтверджено дослідженнями міжнародної організації **Transparency International**. Схильність до хабарництва українських громадян щороку зростає: з 75 сходинки у 1999 році за

підсумками минулого року ми перемістилися на 88 місце. При цьому ми поступаємося лише Нігерії та Югославії, тобто займаємо третє місце за рівнем корумпованості з кінця.

Індекс економічної свободи 2001 фонду Heritage та The Wall Street Journal. З 1995 року фонд Heritage започаткував проведення дослідження параметрів економічної свободи. Аналіз охоплює 155 країн світу. За даним дослідженням аналізуються такі інституційні фактори: корумпованість влади, нетарифні торговельні бар'єри, фіскальний тиск, верховенство права, регуляторні перешкоди, обмеження у банківській сфері, ринок праці, розвиток тіньової економіки. Найвищий рівень свободи зареєстровано у Гонконзі, Сінгапурі та Ірландії. Економіки Естонії (14 місце) та Чехії (27 місце) залишаються найліберальнішими у Східній Європі. У порівнянні з минулим роком зафіксовано суттєву динаміку як у бік зростання, так і в бік спаду рейтингу для Литви (+19 позицій; 42 місце), Вірменії (+16 позицій; 68 місце) та Молдови (-30 позицій; 120 місце). Польща та Росія знаходяться на 54 та 127 сходинках відповідно. Україна ж займає 133 місце і попадає у категорію переважно невеликих економік світу. Причому у порівнянні з минулорічним рейтингом Україна перемістилася на 17 позицій униз. Така динаміка виглядає незрозумілою на тлі позитивних зрушень, які відбулися торік в економіці, а це відбулося тільки тому, що для оцінки економічної свободи в Україні використовувалися статистичні дані за 1998 та 1999 роки, а не за 2000 рік.

Звіт про економічну свободу у світі у 2001 Інституту САТО. Рівень економічної свободи визначається на основі 21 критерію, серед яких: стан фінансових та юридичних інституцій, захищеність прав власності, структура економіки та використання ринків, монетарна політика, свобода зовнішньої торгівлі, стабільність національної валюти та цін, чисельність та корумпованість уряду та ряд соціальних факторів.

Серед 123 країн світу найбільш вільною економікою світу було визнано економіку Гонконгу, на другому місці – Сінгапура, а Сполучені Штати перемістилися з третьої позиції на п'яту. Серед східноєвропейських країн місце лідера займає Естонія – 36 місце. Наступними йдуть Угорщина (43 місце) та Латвія (46 місце). Україна за рівнем економічної свободи займає 106 місце, піднявшись за період з 1995 року на 15 сходинок, але при цьому фахівцями Інституту Сато усі розрахунки проводилися на основі даних за 1999 рік, а знову ж таки не 2000-го року. Росія опинилася лише на 117 позиції, погіршивши свій

рейтинг за останні чотири роки на 17 сходинок.

Звіт про глобальну конкурентоспроможність 2000 світового економічного форуму у Давосі. Дослідження охоплює 59 країн світу і проводиться з 1979 року. Видання 2000 року особливу увагу приділяє технологічному прогресу як рушійній силі економічного зростання. Місця лідерів глобальної конкурентоспроможності у 2000 році залишаються за США та Сінгапуром, а Гонконг перемістився з третього місця на восьме. У Східній Європі найкращі показники знову ж таки мають Угорщина, Чехія та Польща (26, 32 і 35 місця відповідно). Росія за останній рік перемістилася з 59-го на 55-е місце. А Україна займає 57 сходинку та розділяє останні місця з Еквадором та Болгарією.

Ризик інвестування – Economist Intelligence Unit. Дослідження оцінює рівень ризику, пов'язаного з вкладенням іноземних інвестицій у 100 країнах світу, які становлять інтерес для розпорядників світових потоків капіталів. При визначенні даного показника було проаналізовано чотири основних фактори: структура політичної влади, економічна політика, розмір зовнішнього боргу та ситуація у банківській системі країни. Мінімальний ризик для іноземних інвестицій становить 0 балів, максимальний – 100 балів. Одні з перших місць за привабливістю для іноземних інвестицій займають Сінгапур (10 балів) і Гонконг (22 бали). У Польщі, Угорщині та Чехії рівень ризику зафіксовано по 39 та 37 балів відповідно. Україна разом із Росією (по 60 балів) за рівнем привабливості для іноземних інвестицій знаходиться у сьомій десятці країн – між Індонезією та Туреччиною.

Рейтинг інвестиційної привабливості регіонів України у 2000 році. Уперше даний рейтинг було визначено експертами Інституту Реформ за підсумками 1998 року, який засвідчив доцільність та практичність обраного підходу до оцінки інвестиційного клімату регіонів.

Оцінка привабливості регіонів України за підсумками 2000 року проводилася на основі п'яти укрупнених факторів інвестиційного клімату: економічний розвиток регіону, стан ринкової інфраструктури, рівень фінансової інфраструктури, розвиток людських ресурсів, підприємництво та місцева влада. Усього було проаналізовано 110 статистичних показників та проведено опитування експертів з питань регіонального

інвестиційного клімату – фахівців інвестиційних компаній, представників бізнес-асоціацій і торговельних палат, менеджерів компаній, які працюють у більшості регіонів України. І як результат дослідження, було розроблено систему вагових коефіцієнтів для зведення часткових показників в інтегральний рейтинговий бал. На основі даної методики розрахунку було виділено чотири групи регіонів за величиною рейтингового балу та проведено аналіз зміни місць у рейтинговій таблиці (Табл.2). В першу чергу привертають увагу показники столиці, які більш як у два рази перевищують за всіма групами показників найближчих конкурентів.

Таблиця 2
Динаміка інвестиційної привабливості регіонів України [1, 16].

Регіони України	Місце			Рейтинговий бал		
	2000р.	1999р.	1998р.	2000р.	1999р.	1998р.
Група "лідерів"						
м. Київ	1	1	1	0,781	0,719	0,697
Дніпропетровська	2	3	2	0,369	0,413	0,476
Донецька	3	2	3	0,354	0,434	0,414
Харківська	4	5	5	0,336	0,377	0,403
Запорізька	5	8	8	0,318	0,344	0,321
Львівська	6	4	4	0,314	0,390	0,410
Одеська	7	6	6	0,314	0,365	0,402
Ар Крим	8	7	7	0,304	0,351	0,327
Переслідувачі						
Київська	9	9	10	0,273	0,336	0,280
Полтавська	10	10	9	0,264	0,296	0,318
Миколаївська	11	12	12	0,256	0,253	0,221
Луганська	12	11	11	0,246	0,271	0,267
Закарпатська	13	15	14	0,245	0,230	0,219
Основний масив						
Херсонська	14	13	15	0,234	0,238	0,214
Ів-Франківська	15	14	20	0,227	0,233	0,193
Чернівецька	16	18	23	0,223	0,220	0,177
Тернопільська	17	21	24	0,216	0,208	0,176
Волинська	18	17	26	0,215	0,221	0,150
Вінницька	19	20	13	0,214	0,212	0,220
Чернігівська	20	19	18	0,212	0,218	0,203
Аутсайтери						
Рівненська	21	16	16	0,205	0,221	0,207
Хмельницька	22	26	25	0,204	0,183	0,154
Черкаська	23	24	17	0,198	0,192	0,206
Сумська	24	22	22	0,196	0,203	0,183
Кіровоградська	25	23	19	0,190	0,198	0,194
Житомирська	26	25	21	0,175	0,185	0,187

Досить чітко виділяється група "лідерів", яка представлена індустріальними регіонами – Дніпропетровська, Донецька, Харківська, Запорізька області. Причому Запорізька область піднялася на 3 сходинки

вище порівняно з 1999 роком. Погіршили свій рейтинг у даній групі порівняно з 1999 роком Львівська та Одеська області. Замикає групу лідерів восьмим місцем АР Крим.

Групу "переслідувачів" очолює Київська область, яка за величиною приросту іноземних інвестицій (73,22 млн. дол. США) поступалася у 1999 році лишень столиці. Полтавська область, як і Київська, не змінює свого місця у рейтинговій таблиці протягом двох останніх років. Серед найближчих конкурентів, які будь-якої хвилини готові скористатися помилками суперників і вирватися у лідери, знаходяться Миколаївська, Луганська і Закарпатська області. До речі, останні два регіони мають практично однакові рейтингові бали, але за рівнем використання інвестиційного потенціалу Закарпаття має значно кращі показники (сальдо прямих іноземних інвестицій за 2000 рік склало 18,41 млн. дол. США, а у Луганській області – лише 3,13 млн. дол. США).

Решта областей України, які входять в *основний масив*, за рівнем інвестиційної привабливості знаходяться приблизно на однаковому рівні, це так звані "сірі овечки". До них відноситься Херсонська, Івано-Франківська, Чернівецька, Тернопільська, Волинська, Вінницька, Чернігівська області.

Окремо виділяють групу "аутсайдерів", які мають найменші показники приросту іноземних інвестицій за підсумками 2000 року, за винятком Сумської області. В цю групу входять Рівненська, Хмельницька, Черкаська, Сумська, Кіровоградська, Житомирська області.

Якщо розглядати оцінку рейтингової інвестиційної привабливості регіонів за п'ятьма вищеназваними укрупненими факторами інвестиційного клімату, то ми зможемо отримати наступну більш диверсифіковану інформацію (Табл.3).

Група 1. Економічний розвиток регіонів

У першу п'ятірку даної укрупненої групи входять м. Київ, Донецька, Дніпропетровська, Запорізька області та АР Крим, які відносяться до найбільш індустріальних регіонів України. Для них характерним є високий рівень дебіторської та кредиторської заборгованості між підприємствами та установами регіону. За показником ВДВ (валової доданої вартості) та ВДВ на душу населення список очолюють вищеназвані регіони (причому третє місце належить Полтавській області). Поряд з цим індустріальні області України відзначаються високою енергомісткістю ВДВ. Замикають таблицю Кіровоградська, Рівненська і Тернопільська області.

Складові рейтингу інвестиційної привабливості регіонів України у 2000 році [1,18-36]

Регіони України	Результати розрахунків по групах показників					місце
	Економічний розвиток (15%)	Ринкова інфраструктура (25%)	Фінансова інфраструктура (25%)	Людські ресурси (10%)	Підприємство і влада (25%)	
АР Крим	5	11	9	3	4	8
Вінницька	16	15	19	13	20	19
Волинська	15	16	17	19	22	18
Дніпропетровська	3	2	2	5	24	2
Донецька	2	3	3	11	14	3
Житомирська	20	19	23	26	26	26
Закарпатська	11	22	25	9	5	13
Запорізька	4	6	5	2	10	5
Ів-Франківська	17	26	16	10	9	15
Київська	9	17	12	8	3	9
Кіровоградська	24	21	22	21	18	25
Луганська	18	10	13	23	11	12
Львівська	10	7	7	4	2	6
Миколаївська	19	9	10	24	8	11
Одеська	8	4	6	7	7	7
Полтавська	7	14	8	16	13	10
Рівненська	26	18	21	22	15	21
Сумська	14	23	20	25	21	24
Тернопільська	25	20	14	15	16	17
Харківська	6	5	4	6	6	4
Херсонська	23	13	11	17	12	14
Хмельницька	22	12	26	14	23	22
Черкаська	12	24	18	18	25	23
Чернівецька	21	8	24	12	19	16
Чернігівська	13	25	15	20	17	20
м. Київ	1	1	1	1	1	1

Промисловість. У 2000 році в цілому по Україні досягнуто зростання показників промислового виробництва у 25 регіонах (у 1998 – 16 регіонах, 1999 – 21 регіон). Скорочено виробництво лишень в Одеській та Полтавській областях, головним чином, через проблеми знаходженням та переробкою нафтосировини. Протягом останніх трьох років із нарощенням промислових обсягів працюють підприємства АР Крим, Волинської, Закарпатської, Запорізької областей, які спеціалізуються на харчовій промисловості, машинобудуванні та металообробці. Ресурсно-сировинне спрямування притаманне Донецькій, Дніпропетровській, Запорізькій, Івано-Франківській, Луганській, Миколаївській та Рівненській області (понад 50% обсягів промислового виробництва у цих регіонах – це продукція електроенергетики, паливної промисловості, чорної та кольорової металургії). Частка даних регіонів у промисловому виробництві країни сягає 60%.

Місцеві бюджети. За результатами 2000 року у всіх регіонах відбулося перевиконання розрахункових показників надходжень до місцевих бюджетів. Лишень на території Рівненської, Хмельницької та Черкаської областей було зібрано податків і обов'язкових платежів менше ніж у 1999 році. Найбільший приріст спостерігався у Волинській області.

Сільське господарство. Лідерами даної галузі є Вінницька, Київська, Харківська, Дніпропетровська та Донецька області.

Інвестиції. Більше 50% від суми капіталовкладень по Україні у 2000 році зафіксовано у м. Києві, Донецькій, Дніпропетровській, Полтавській та Харківській областях. За обсягами введення в дію основних фондів першість займають Донецька область, м. Київ, Дніпропетровська, Полтавська та Запорізька області. За обсягами виконаних будівельних робіт до списку лідерів, крім названих регіонів, відносяться Харківська та Львівська області. Замикають список Чернівецька, Кіровоградська, Херсонська, Волинська та Тернопільська області. Приріст ГПІ у 2000 році спостерігався у 22 регіонах, найбільший у Херсонській, Сумській, Вінницькій, Харківській, тобто в тих областях, де активність їх залучення раніше була недостатньою.

Зовнішньоекономічна діяльність. До основних регіонів-експортерів належать Донецька, Дніпропетровська області, м. Київ, Запорізька та Луганська області, на них припадає понад 60% експорту країни. Питому вагу в структурі експорту даних регіонів займають неблагородні метали та вироби з них. Ці ж регіони є водночас і найбільшими імпортерами, але позитивне зовнішньоторговельне сальдо забезпечується у всіх визначених областях, крім міста Києва. Негативне сальдо спостерігається у Волинській, Харківській, Київській, Львівській та Чернігівській областях. Найбільше зростання експорту відбулося у Волинській, Закарпатській, Івано-Франківській, Львівській та Миколаївській областях, де в структурі експорту, крім сировини та матеріалів, значне місце займає і готова продукція.

Група 2. Розвиток інфраструктури

Порівнюючи рейтинг по групі "розвиток інфраструктури" 2000 року з 1999 роком, ми бачимо наступне зростання: у Запорізькій (+4 сходинки), Кіровоградській (+5), Миколаївській (+4), Рівненській (+5), Хмельницькій (+7) і Чернівецькій (+8) областях. Суттєво опустився рейтинг по цій групі у Чернігівській області (-8 сходинок), Київській області (-9) і АР Крим (-6).

Ринкова інфраструктура. Безумовними лідерами за кількістю аудиторських фірм та приватних аудиторів є м. Київ (477), Харківська

(166), Дніпропетровська й Донецька (по 122) область. За кількістю страхових організацій ситуація наступна: м. Київ – 121, Харківська – 22, Одеська – 20, Дніпропетровська – 18, Донецька й АР Крим – 17, Запорізька – 14, а решта областей відстають з великим відривом, значення їхнього показника не перевищує восьми. Найбільше прибутку отримали готелі м. Києва, АР Крим, Одеської, Львівської і Дніпропетровської областей. За щільністю шляхів сполучень місця лідерів займають Львівська, Тернопільська, Чернівецька, Хмельницька та Вінницька області, але з невеликим відривом від решти регіонів.

Інформаційна та телекомунікаційна інфраструктура (телефонні мережі, Інтернет-мережа, мережа мобільного зв'язку). Сукупні доходи від надання послуг зв'язку по Україні склали 7,077 млрд. грн. (від телефонного міського зв'язку – 1,683 млрд. грн., телефонного міжміського та міжнародного – 2,951 млрд. грн. і мобільного – 1,275 млрд. грн.). За інформацією Держкомзв'язку ринок телекомунікацій у 2000 році зріс на 33,7%, а інвестиції у цей сектор зросли на 30%.

Група 3. Фінансова інфраструктура

Фінансова інфраструктура в Україні визначається в першу чергу розвитком банківської системи.

Банківський сектор. В Україні станом на 01.01.2000 року було зареєстровано 195 банків. Протягом 2000 року з реєстру було виключено 9 банків і зареєстровано 1 новостворений банк. Зросла кількість банків з 30 до 31 за участю іноземного капіталу. При цьому тільки 7 з них повністю контролюються іноземним капіталом. Проте кількість діючих банків становить 153 одиниці, 79 з них зареєстровано у м. Києві, по 12 – у Дніпропетровській та Харківській областях, 9 – в Одеській області, 7 – в АР Крим та 6 – у Запорізькій області. Збереглася тенденція до зростання середнього розміру сплаченого статутного капіталу на 1 діючий банк. Так, станом на 01.01.2000 року він дорівнював 23,8 млн. грн., що на 34% більше, ніж у попередньому році. Серед найвищих цей показник був у банках Дніпропетровської області (28,3 млн. грн.), Львівської області (27,8 млн. грн.), м. Києві та Київської області (27,5 млн. грн.).

Інститути спільного інвестування. Зараз в Україні нараховується близько 250 інвестиційних фондів та інвестиційних компаній, з них 95% – закриті. Найбільша їх кількість зареєстрована в м. Києві (ити), в Одеській (85) та Донецькій (60) областях.

Фондовий ринок. Український фондовий ринок

представлений 36 тис. АТ. На ринку працюють 84 зберігачі цінних паперів та 1 депозитарій, кількість торговців цінними паперами дорівнює 858. Організована торгівля здійснюється на 7 фондових біржах та 2 торговельно-інформаційних системах. Торгівля цінними паперами в основному зосереджена в Києві (50%) та Дніпропетровській області (25%). Майже 94% усіх операцій з цінними паперами відбувається у цих регіонах, а також у Запорізькій, Донецькій та Харківській областях.

Група 4. Людські ресурси

За результатами рейтингу даної групи у 2000 році простежується наступна тенденція: м. Київ – 1 місце, Запорізька область – 2, АР Крим – 3, Одеська область – 4 місце. Дніпропетровська область перескочила з 14 місця на п'яте, а Миколаївська область з 8 місця у 1999 році опустилася на 24-е у 2000 році. Серед найгірших у цій групі знаходиться Сумська та Житомирська області і займають відповідно 25 та 26 місце.

Найменша загальна заборгованість по заробітній платі відзначається у Закарпатській області (1 місце), Чернівецькій (2), Рівненська область перемістилася з 6 місця на 3-є, змістивши Волинську область на четверте місце. Місто Київ завершує п'ятірку регіонів з найменшою заборгованістю. Цікавим є той факт, що найгірша ситуація із заборгованістю присутня у таких промислово-розвинених областях, як Харківська (23), Дніпропетровська (24), Луганська (25), Донецька (26). Найвищий рівень злочинності зареєстровано у наступних областях: Херсонська (20), АР Крим (21), Миколаївська (22), Харківська (23), Луганська (24), Запорізька (25), Дніпропетровська (26 місце). Високий рівень злочинності викликає непевність в інвестора, додаткові витрати на безпеку і вищий ступінь ризику. Найгірша ситуація за рівнем забруднення довкілля спостерігається в індустріальних регіонах, а найменше викидів – у західних областях.

Група 5. Підприємництво та місцева влада

Рейтинг регіонів по даній групі показників очолюють місто Київ, Львівська і Київська області, АР Крим та Закарпатська область. Найбільша кількість малих підприємств у розрахунку на 10 тис. населення спостерігається крім Києва, у Миколаївській, Львівській, Закарпатській і Харківській областях. Найнижчий рівень бюрократизації зареєстровано в Одеській області, а найвищий – у Житомирській.

Оцінюючи інвестиційний клімат України у 2000 році, можна відзначити певні зміни, які свідчать про започаткування тенденції до покращення, але з певними застереженнями, оскільки в країні працюють лише фінансові інвестори, а не індустріальні. Ситуація також ускладнюється відсутністю дієвих механізмів залучення заощаджень громадян та невизначеністю правового статусу найпривабливіших об'єктів для інвестицій. До негативних факторів при вкладанні інвестицій відносять непослідовність державної політики в інвестиційній сфері, поширена практика змін правил гри під час самої гри, відсутність ефективних механізмів судової системи для відстоювання інтересів інвестора і т. п.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Україна-2000: рейтинг інвестиційної привабливості регіонів. "Економічні Есе". Випуск 2(10). – Київ, 2001. – 135с.
2. Статистичний щорічник України 2000 року.

О.В.Олієвська,
Чернівецький національний університет ім.Ю.Федьковича,
В.М.Козменко,
Торговельно-економічний
інститут КНТЕУ, м.Чернівці

**УКРАЇНСЬКИЙ ШОУ-БІЗНЕС В УМОВАХ МІЖНАРОДНИХ
СТАНДАРТІВ**

У статті розглядаються тенденції розвитку вітчизняної системи авторських і суміжних прав в умовах міжнародних стандартів. Пропонуються напрямки подальшого розвитку шоу-бізнесу в Україні

In the article are considered trends of development of domestic copyright system in conditions of international standards. Offered directions of further development show business in Ukraine.

На сучасному етапі світогосподарського розвитку більшість країн стикається з наростаючим валом проблем порушення прав інтелектуальної власності, що проявляється у збільшенні масштабів виробництва, перевезенні та збуту підроблених товарів усіх видів. Україна, за відомостями Конгресу США, окремо виділена як нова «світова столиця» музичного «піратства» (головним чином, у сфері виробництва компакт-дисків). Очевидно, що найбільша частка